Uşaq hüquqlarının müdafiəsi və təşviqi dövlətimizdə ali məqsədlərdəndir

Uşaqlar bizim sevincimiz, xoşbəxtliyimiz, cəmiyyətin gələcəyidir.

Ona görə də hər bir insanpərvər cəmiyyətdə uşaqlara daimi xüsusi qayğı, xüsusi diqqət göstərilibdir.

Heydər ƏLİYEV.

Bu günümüz və gələcəyimiz olan uşaqların hüquqlarının müdafiəsinə, xalqımızın ən dəyərli sərvəti kimi onların hərtərəfli inkişafına nail olmaq dövlətimizin qarşısında duran ən mühüm vəzifələrdən biridir. Buna görə də uşaqların fiziki və mənəvi cəhətdən sağlam, cəmiyyət üçün layiqli vətəndaş kimi formalaşdırılması sahəsində davamlı iş aparılır.

Uşaqların hüquqlarının müdafiəsinin hərtərəfli təmin olunması ölkəmizdə uğurla həyata keçirilən dövlət siyasətinin ayrılmaz tərkib hissəsidir və cəmiyyətdə uşaqların maraqlarının müdafiəsinin prioritet istiqamətini təşkil edir. Təbii ki, BMT-nin Baş Məclisi tərəfindən 1989-cu il 20 noyabr tarixdə qəbul edilmiş "Uşaq Hüquqları Konvensiyası"na Azərbaycan Respublikasının hələ dövlət müstəqilliyinin bərpasının ilk illərində qoşulması, sonrakı dövrlərdə həmin beynəlxalq müqavilənin fakültativ protokollarının da ratifikasiya edilməsi, eləcə də milli qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı mütəmadi olaraq islahatların aparılması, "Uşaq hüquqları haqqında" xüsusi bir qanunun qəbul edilməsi də məhz onların hüquq və mənafelərinin daha səmərəli müdafiəsinə yönəlmişdir.

Uşaq Hüquqları Konvensiyası BMT tərəfindən qəbul edilmiş mühüm bir beynəlxalq müqavilə olaraq, dünyanın hər bir yerində yaşayan uşaqlara bu Konvensiya ilə müəyyən edilmiş hüquqları təmin etməklə bərabər, uşaqların yaşaması və inkişafı üçün zəruri olan minimum standartları müəyyən edir.

Əsası ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş və bu gün möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilən dövlət uşaq siyasəti ölkəmizdə uşaqlara xüsusi diqqət və qayğı ilə yanaşmağa, onların sağlamlığına, təhsilinə, yüksək mənəvi-əxlaqi, milli dəyərlər əsasında təlim-tərbiyə alaraq hərtərəfli inkişafına xidmət edir.

Təqdirəlayiq haldır ki, ölkəmizdə uşaqların sosial-hüquqi müdafiəsi ilə bağlı məsələlər bir sıra qanunvericilik aktlarında öz əksini tapmışdır. Xüsusilə vurğulamaq lazımdır ki, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında da uşaqların hüquq və mənafelərinin müdafiəsi ilə bağlı müvafiq normalar təsbit edilmiş və uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinə dövlətin nəzarət etdiyi qeyd olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 2011-ci il 27 dekabr tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin səmərəliliyini artırmaq sahəsində Milli Fəaliyyət Proqramı"nda, "Azərbaycan 2020: Gələcəyə Baxış" İnkişaf Konsepsiyasında, "Azərbaycan gəncliyi 2017-2021-ci illərdə Dövlət Proqramı"nda, "2018-2024-cü illərdə Azərbaycan Respublikasında sağlamlıq imkanları məhdud şəxslər üçün inklüziv təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Proqramı"nda, "Uşaqlıq dövrünə xas olan əlilliyin erkən profilaktikası və müalicəsi üzrə 2018-2020-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planı"nda, habelə digər bu kimi sənədlərdə uşaqlarla bağlı problemlərin həllinə yönəlmiş müddəalar nəzərdə tutulmuş və hazırda onların icrası uğurla davam etdirilməkdədir.

Bundan əlavə, BMT-nin 2016-2030-cu illər üçün Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri uşaqlar da daxil olmaqla hər kəsi əhatə edən və universal xarakter daşıyan məqsədlər olaraq, "heç kəsi kənarda qoymamaq" prinsipini rəhbər tutur.

Yeri gəlmişkən, hər bir kəsin ayrı-seçkiliyə məruz qalmadan bərabər şəkildə hüquqlardan istifadə etməsi prinsipi bu ilin 10 dekabr tarixində qəbul olunmasının 70 illiyini qeyd edəcəyimiz Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsinin əsas qayəsini təşkil edir. Böyük qürür hissi ilə qeyd etmək istərdim ki, həmin prinsiplər hələ 100 il əvvəl Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin (AXC) İstiqlal Bəyannaməsində öz əksini tapmışdır.

Belə ki, AXC-nin dövründə qadınlar və uşaqlar da diqqətdən kənarda qalmamışdır. Xalq Cümhuriyyətinin qanunverici orqanı olan Parlamentin qəbul etdiyi qanunlar, xüsusilə də 16 yaşınadək uşaqların işləməsinin qadağan olunması, müəssisələrdə işləyən qadınların südəmər uşaqları üçün xüsusi yerlərin ayrılması, uşaq bağçalarının açılması, məktəblərin sayının artırılması və digər məsələlərlə bağlı aparılan müzakirələr həmin dövrdə uşaqların ən ümdə maraqlarının daim diqqətdə saxlandığının bariz nümunəsidir.

Ölkə başçısının 2018-ci il 10 yanvar tarixli Sərəncamına əsasən 2018-ci il respublikamızda "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti İli" elan olunaraq ölkədə və xaricdə müxtəlif silsilə tədbirlər keçirilmiş, müstəqillik tariximizə nəzər salınmış, Cümhuriyyətin dövlətçilik salnaməsində yeri və rolu barədə ətraflı məlumat verilmişdir.

Qeyd etmək lazımdır ki, uşaq hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı məsələlər dövlət tərəfindən xüsusi diqqətdə saxlanılır, onların hüquq və azadlıqlarının təmini istiqamətində zəruri tədbirlər görülür. Yeni ümumtəhsil məktəblərinin istifadəyə verilməsi, müasir standartlara cavab verən sosial xidmət və tibb müəssisələrinin, reabilitasiya mərkəzlərinin inşası və ya əsaslı təmiri, müxtəlif patologiyalardan əziyyət çəkən uşaqlar üzərində əməliyyatların aparılması, əlilliyi olan şəxslərin sosial statuslarının bərpasına xidmət edən layihələrin dəstəklənməsi, eləcə də dövlət uşaq müəssisələrinin hər iki valideynini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş məzunları üçün çoxmənzilli yaşayış binasının tikilməsi ölkəmizin Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti xanım Mehriban Əliyevanın sosial müdafiəyə ehtiyacı olan insanlara diqqətinin bariz təzahürüdür.

Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) öz səlahiyyətləri çərçivəsində uşaq hüquqları sahəsində də müstəqil monitorinq mexanizmi kimi fəaliyyət göstərir. Odur ki, uşaq hüquqlarının təmin edilməsi vəziyyətinin öyrənilməsi və müdafiəsi, pozulmuş hüquqların bərpası Müvəkkilin fəaliyyətinin əsas istiqamətlərindən birini təşkil edir. Ombudsmanın bu sahədə işinin daha səmərəli əlaqələndirilməsi məqsədilə təsisatda və Regional Mərkəzlərdə uşaq hüquqları üzrə ixtisaslaşdırılmış müşavirlər fəaliyyət göstərir.

Müvəkkilin ünvanına uşaq hüquq pozuntuları ilə bağlı şikayətlər daxil olur və həmin müraciətlərə dərhal reaksiya verilərək, qaldırılan problemlərin həlli istiqamətində müvafiq addımlar atılır.

20 noyabr - Ümumdünya Uşaqlar Günü münasibətilə Ombudsmanın təşəbbüsü ilə ölkəmizdə ənənəvi olaraq, 20 oktyabr - 20 noyabr tarixlərində Uşaq Hüquqları Aylığı keçirilir. Aylıq çərçivəsində Ombudsmanın Aparatı və regional mərkəzləri, müvafiq dövlət qurumları, yerli icra hakimiyyəti orqanları, bələdiyyələr, qeyri-hökumət təşkilatları və icmalar tərəfindən uşaqların birbaşa iştirakı ilə tədbirlər həyata keçirilmiş, təhsil müəssisələrində uşaqlar arasında müxtəlif istiqamətli yarış və müsabiqələr təşkil olunmuşdur.

Ombudsman Aparatının və ətraf rayonları əhatə etməklə Gəncə, Şəki, Quba və Cəlilabadda fəaliyyət göstərən regional mərkəzlərinin əməkdaşları tərəfindən Bakı şəhərində və ölkəmizin regionlarında uşaq hüquqlarının maarifləndirilməsi istiqamətində silsilə tədbirlər təşkil edilmiş, uşaq tərbiyə müəssisəsinə, istintaq təcridxanalarına, müvəqqəti saxlanma yerlərinə başçəkmələr olmuş, qaçqın və məcburi köçkün ailələrdən olan uşaqlarla görüş keçirilmiş, təhsil müəssisələrində uşaqlarla müzakirələr aparılmışdır.

Müvəkkil Aparatının və Dövlət Miqrasiya Xidmətinin birgə təşkilatçılığı ilə ölkəmizdə qaçqın ailələrdən olan uşaqlar və onların valideynləri üçün keçirilmiş tədbirdə Aparatın nümayəndəsi çıxış edərək, insan hüquqlarının tərkib hissəsi kimi uşaq hüquqlarının yaranma tarixi, dövlətdaxili və beynəlxalq sənədlər, ölkəmizdə bu sahədə həyata keçirilən islahatlar barədə iştirakçılara ətraflı məlumat vermişlər. Həmçinin tətbiq edilən beynəlxalq hüquqi aktların müddəaları barədə danışılmış, Uşaq Hüquqları Konvensiyasının 22-ci maddəsinə əsasən, "qaçqın" statusu almaq niyyətində olan və ya qaçqın uşağın, həmçinin hər hansı bir səbəbdən öz ailə mühitindən daimi və ya müvəqqəti məhrum olmuş uşaqların müdafiəsi, humanitar yardımla təmini, o cümlədən öz valideynlərini və ya digər ailə üzvlərini axtarıb tapması, ailə birləşməsi üçün gərəkli məlumat almasına dəstək verilməsi və bu sahədə əlaqələndirmənin gücləndirilməsi məqsədilə BMT və digər beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığın genişləndirilməsinin vacibliyi diqqətə çatdırılmışdır.

Müvəkkil tərəfindən əsası qoyulmuş və fəaliyyətini Ombudsmanın uşaq hüquqları üzrə resurs mərkəzi olaraq davam etdirən Azərbaycan Uşaq və Gənclərin Sülh Şəbəkəsinin (AUGSŞ) Liderlik Məktəbinin 18-ci dərs ilinin açılışı Aylıq çərçivəsində keçirilmişdir. Tədbirdə Ombudsman, Gənclər və İdman Nazirliyinin, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin, Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin məsul nümayəndələri, Liderlik məktəbinə cəlb olunmuş yeni üzvlər, habelə əvvəlki buraxılışların məzunları, ümumilikdə 150-dən artıq uşaq və gənc, həmçinin valideyn və müəllimlər qatılmışdır. 2001-ci ildən etibarən müntəzəm olaraq fəaliyyət göstərən Liderlik Məktəbində Uşaq Hüquqları Konvensiyası və müvafiq milli qanunlar üzrə uşaq hüquqlarının öyrənilməsi və tətbiqi vasitəsilə uşaqların vəziyyətini, onların ictimai həyatda iştirakını və öhdəliklərini inkişaf etdirməyə, uşaq və gənclərə vətənpərvərlik hissinin aşılanmasına, ölkə üçün layiqli vətəndaş olaraq əsl lider kimi yetişməsinə xüsusi önəm verilir.

Uşaqların inkişafı naminə yaranmış, eyni məqsəd və məramlı uşaq və gənclərin müstəqil, bərabərhüquqlu şəbəkəsində məqsədyönlü işlər, tədbirlər uğurla davam etdirilir.

Liderlik məktəbində 9 noyabr - Dövlət Bayrağının 100 illiyi münasibətilə "Azərbaycan - yurdum mənim!" devizi altında Ombudsmanın və Azərbaycanın tanınmış hərbi diktoru və hərbi vətənpərvərlik mahnılarının ifaçısı Şəmistan Əlizamanlının, 120-dək məktəblinin və valideynlərin iştirakı ilə tədbir keçirilmişdir.

Həmçinin, Liderlik məktəbində 20 noyabr - Ümumdünya Uşaqlar Gününə həsr olunmuş "Uşaq Hüquqları Konvensiyasını öyrənək və öyrədək" adlı maarifləndirmə təbirində iştirak edən Ombudsman uşaqlara həmin əlamətdar günün əhəmiyyəti, Müvəkkilin fəaliyyətində uşaq hüquqlarının təmin olunmasına xüsusi diqqət yetirildiyini və təsisatda uşaqlara qarşı zorakılıq və digər hüquq pozuntuların vaxtında müəyyən edilərək araşdırılması məqsədilə 24 saat fəaliyyət göstərən 916 qaynar xətti barədə məlumatları diqqətə çatdırmışdır.

Aylıq çərçivəsində Müvəkkil 160 saylı klassik gimnaziyada olmuş, məktəblilərlə görüşmüş, onlara hüquq və vəzifələri barədə ətraflı məlumatlar vermiş, təsisatın nəşrləri məktəbin kitabxanasına hədiyyə edilmişdir.

Ombudsmanın Milli Preventiv Qrupunun üzvləri tərəfindən Uşaq Hüquqları Aylığı çərçivəsində Ədliyyə Nazirliyi Penitensiar Xidmətinin Tərbiyə müəssisəsində saxlanılan yetkinlik yaşına çatmayan şəxslər üçün hüquqi maarifləndirmə tədbirləri təşkil olunmuş, yetkinlik yaşına çatmayanlara diqqətin artırılması və hüquqlarının təmini vəziyyətinin daha da yaxşılaşdırılması, ölkədə bu sahədə görülən işlər haqqında geniş məlumat verilmiş, uşaq hüquqları sahəsində mövcud olan beynəlxalq və milli qanunvericilik, BMT-nin Uşaq Hüquqları Konvensiyası, Pekin qaydaları və Ər-Riyad təlimatları əsasında müəyyən olunmuş hüquq və vəzifələr, bu hüquqların müdafiə mexanizmləri, həyata keçirilməli olan preventiv tədbirlər haqqında məlumatlar diqqətə çatdırılmışdır.

Yeri gəlmişkən, Ombudsman təsisatı ilə UNİCEF arasında imzalanmış fəaliyyət planı çərçivəsində də Müvəkkilin MPM qrupunun üzvləri UNİCEF-in məsul əməkdaşları ilə birgə uşaq müəssisələrində monitorinqlər həyata keçirir.

Ombudsman Aparatı tərəfindən Təhsil Nazirliyinin İlyas Əfəndiyev adına Elitar Gimnaziyasında müəllimlərin və çoxsaylı şagirdlərin iştirakı ilə Uşaq Hüquqları Konvensiyası üzrə maarifləndirmə tədbirində milli və beynəlxalq qanunvericilik, dövlətimizin uşaq hüquqlarının müdafiəsi sahəsində həyata keçirdiyi tədbirlər barədə iştirakçılara ətraflı məlumat verilmişdir.

Qeyd olunmuşdur ki, Müvəkkilin təşəbbüsü və Təhsil Nazirliyinin dəstəyi ilə həyata keçirilən Uşaq hüquqları üzrə pilləli tədris proqramı 2017-2018-ci tədris ilində də davam etdirilmiş, Bakı şəhərinin hər bir rayonu və Balakən, Qax, Şəmkir, Samux, Şabran, Xaçmaz, Salyan və Neftçala rayonları üzrə hər birində bir məktəb olmaqla, 20 məktəbdə 1345 şagird, 20 direktor və 52 müəllim bu prosesdə iştirak etmişdir. Ümumilikdə 2009-2010-cu tədris ilindən etibarən hər il keçirilən Uşaq hüquqları üzrə pilləli tədris proqramına ölkədəki 170-dən çox məktəb cəlb edilmiş, bu prosesdə fərqlənmiş 10000-dən artıq şagird Ombudsman tərəfindən sertifikatla təltif edilmiş, 800-dən çox müəllim və direktor təşəkkürnamə almışdır. Ombudsman Aparatı tərəfindən hazırlanaraq çap olunmuş uşaq hüquqları üzrə maarifləndirici vəsaitlər məktəb kitabxanasına təqdim edilmişdir.

Gəncə Regional Mərkəzi tərəfindən Təhsil Nazirliyinin Goranboy və Tovuz rayonlarında yerləşən İnteqrasiya təlimli internat tipli gimnaziyalarında, Ədliyyə Nazirliyi Penitensiar Xidmətinin Gəncədə yerləşən 2 saylı İstintaq Təcridxanasında, Cəlilabad Regional Mərkəzi tərəfindən Lerik şəhər V.İbrahimov adına İnteqrasiya təlimli internat tipli gimnaziyada, Lerik rayon Piran kənd tam orta məktəbində, Cəlilabad şəhər 4 saylı tam orta məktəbdə, 8 saylı tam orta məktəbdə, Cəlilabad rayon 5 saylı tam orta məktəbdə, Suluçeşmə kənd ümumi orta məktəbində, Astara şəhər 3 saylı tam orta məktəbdə, Astara rayon Şahağacı kənd Davud Əsədov adına 2 saylı tam orta məktəbində, Artupa kənd tam orta məktəbində, Lənkəran şəhər 2 saylı tam orta məktəbdə, O.Mirzəyev adına qarışıq tipli uşaq evində, Lənkəran rayon Şağlaser kənd tam orta məktəbdə, Sakit Tağıyev adına Masallı şəhər 4 saylı Digah tam orta məktəbində, Biləsuvar rayon Malik Piriyev adına Əliabad kənd tam orta məktəbində, Quba Regional Mərkəzi tərəfindən Qubadakı Heydər Əliyev Mərkəzində, Şabran rayon 5 saylı və Qusar şəhər 6 saylı məktəblərdə, Quba şəhər Valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlar üçün tam orta internat məktəbində, Siyəzən şəhər 3 nömrəli tam orta məktəbdə, Quba şəhər 4 nömrəli məktəbdə, "Bəşir Səfəroğlu" adına Quba rayon mədəniyyət mərkəzində, Şəki Regional Mərkəzi tərəfindən isə Qax rayonunun Sarıbaş və Oğuz rayonunun Bucaq kəndlərində, Şəki şəhər qarışıq tipli uşaq evində, Şəki şəhər 5 saylı tam orta məktəbdə, Qəbələ rayon Böyük Əmili kəndində aylıq çərçivəsində keçirilən tədbirlərdə müvafiq dövlət qurumlarının, o cümlədən yerli icra hakimiyyətlərinin, rayon təhsil və mədəniyyət şöbələrinin, habelə bələdiyyələrin və icmaların nümayəndələri, fəal gənclər, çoxsaylı müəllimlər, uşaqlar və valideynlər iştirak etmişlər.

Müvəkkil və Liderlik məktəbinin üzvləri Cəbrayıl rayonunun işğaldan azad edilmiş Cocuq Mərcanlı kəndinə səfər çərçivəsində şəhid Novruz Aslanov adına Cocuq Mərcanlı kənd orta məktəbində olmuş, müəllimlər, şagirdlər, valideynlər və kənd sakinləri ilə görüşmüşlər. Ombudsman məktəbin kitabxanasına Azərbaycan dilində Uşaq Hüquqları Konvensiyası və onun tədrisi üçün dərs vəsaitini, uşaqlar üçün ensiklopediya, "Qısa İslam Ensiklopediyası" və "Bunları bilmək istəyirəm" adlı intellektual ensiklopediya hədiyyə edərək, müəllim və şagirdlərin bu kitablardan yararlanmasını, dərs prosesində geniş istifadə edilməsini, həmçinin şagirdlərin dövlətimizin tarixini, ədəbiyyatını, müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyalarını, xarici dilləri mükəmməl öyrənməsini, ictimai fəal və vətənpərvərlik ruhunda böyümələrini tövsiyə etmişdir. Bu məktəbin şagirdinin də Ombudsmanın uşaq hüquqları üzrə elan etdiyi rəsm müsabiqəsinin qalibi olduğu bildirilmişdir.

Səfər çərçivəsində N saylı hərbi hissənin ön xəttə yerləşən bölüyündə düşmənlə üzbəüz cəsarətlə dayanan əsgər və zabitlərlə də görüş keçirilmişdir. Qeyd edilməlidir ki, Liderlik məktəbinin üzvü, Həbibbəy Mahmudbəyov adına 2 saylı texniki-humanitar liseyinin 7-ci sinif şagirdi, 13 yaşlı Əsgərov Zaur Yusif oğlunun lisey yoldaşları ilə birgə "Əsgərə məktub" kampaniyası çərçivəsində bu ön xətdə olan əsgərlərə məktub yazmaları hərbi qulluqçular tərəfindən sevinclə qarşılanmışdır.

Uşaq Hüquqları Aylığı çərçivəsində də Cocuq Mərcanlı kənd orta məktəbində maarifləndirmə tədbirləri keçirilmişdir.

Müvəkkillin təşəbbüsü ilə Liderlik Məktəbinin 100-dək üzvü, onların valideynləri və müəllimləri AMEA-nın Yusif Məmmədəliyev adına Neft-Kimya Prosesləri İnstitutunun direktoru, akademik Vaqif Abbasovla görüşmüşlər. Onlar İnstitutda Y.Məmmədəliyevə həsr olunmuş Memorial Muzeydə olmuş, oradakı eksponatlara baxmış və ətraflı məlumat almış, V.Abbasovun müəllifi olduğu "Dahilərin, müdriklərin və fatehlərin həyat dərsləri" adlı kitab Liderlik Məktəbinin üzvlərinə bağışlanmışdır.

Bundan əlavə, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin Qala qəsəbəsindəki Eko Park: Ekoloji Tədqiqatlar Mərkəzində keçirilən "Sağlam ətraf mühit naminə çalışaq" adlı tədbirdə Ombudsmanın nümayəndəsi və Liderlik məktəbinin üzvləri ekoloji hüquqların həyata keçirilməsi sahəsində apardıqları işlər barədə ətraflı məlumat və prezentasiyalar təqdim ediblər. Bu kimi tədbirlər uşaqların ekologiyanın qorunması, yurd sevgisi, zəngin təbii sərvətlərimizdən səmərəli istifadə edilməsi ruhunda tərbiyə olunmasına və onların ekoloji şüurunun formalaşmasına xidmət edir.

Ombudsman uşaq hüquqları sahəsində respublikamızla yanaşı, beynəlxalq miqyasda da uğurla fəaliyyət göstərir.

2008-ci ildən etibarən Ombudsman Aparatı İnnoçenti Tədqiqat Mərkəzinin tövsiyəsi ilə Avropanın Uşaq Hüquqları Ombudsmanları Şəbəkəsinə (ENOC) üzv olaraq təşkilatın işində fəal iştirak edir. Belə ki, 2018-ci ildə də İspaniyanın Barselona şəhərində ENOC-un təşkil etdiyi beynəlxalq Avropa Gənc Məsləhətçilər Şəbəkəsinin (ENYA) forumunda Aparatın əməkdaşı və AUGSŞ-nin iki üzvü iştirak etmişlər. Ombudsmanın nümayəndəsi beynəlxalq forumda "Danışın gənclər, uşaqların mental sağlamlığı barədə danışın!" adlı layihənin həyata keçirilməsi ilə bağlı müzakirələrdə iştirak edərək, Müvəkkilin uşaq hüquqlarının müdafiəsi və təmini sahəsində həyata keçirdiyi tədbirlər barədə iştirakçılara məlumat vermişdir.

Ölkə təmsilçiləri olaraq, AUGSŞ-nin üzvləri tərəfindən layihə çərçivəsində böyük hazırlıq işlərinin görüldüyü, təşkilatın üzvləri arasından yaradılmış 11-18 yaşlı uşaqlardan ibarət qrupla çoxsaylı görüşlərin keçirildiyi, mövzu üzrə müxtəlif müzakirələrin, qrup işlərinin aparıldığı və mental sağlamlığa dair ölkədə həyata keçirilən fəaliyyət barədə təqdimatla çıxış etmişlər.

Bununla yanaşı, Fransanın Paris şəhərində ENOC və Fransanın Uşaq Hüquqları üzrə Müvəkkili tərəfindən təşkil olunan "Uşaqların hüquqları və rifahı, mental sağlamlığın təşviqi" mövzusuna həsr olunmuş ENOC-un 22-ci İllik Konfransında və Baş Assambleyasında Ombudsman Aparatının nümayəndəsi və AUGSŞ-nin üzvü də iştirak etmişdir. Uşaq hüquqlarına dair keçirilən müzakirələrdə səmərəli fikir və təcrübə mübadiləsi aparılmış, təsisatın əməkdaşı tərəfindən tədbirin mövzusu ətrafında fikir bildirilmiş, artıq 25 ildən çox müddətdə ölkəmizdə mövcud olan müharibə şəraitində yaşayan uşaqların mental sağlamlığına müharibənin mənfi təsirləri barəsində çıxış edilmişdir.

Hər il olduğu kimi, bu il də Ombudsman Aparatı tərəfindən "10 dekabr - Beynəlxalq İnsan Hüquqları Günü" münasibətilə 18 yaşınadək uşaqlar və yeniyetmələr arasında "Mən və mənim hüquqlarım" mövzusunda uşaq rəsmlərinin və "Hüquqlar hamı üçün!" mövzusunda jurnalist yazılarının ənənəvi müsabiqəsi elan olunmuşdur.

Mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən aylıq çərçivəsində görülən işlər, təşkil olunmuş maarifləndirmə tədbirləri ilə bağlı Müvəkkilə ünvanlanmış arayış təhlil edilmişdir ki, respublikanın hər bir şəhər və rayonlarında uşaq hüquqları aylığına xüsusi önəm verildiyi, uşaq hüquqlarının təmini və hüquqi maarifləndirmə işlərinə diqqətin daha da artırıldığı məlum olmuşdur.

Daxili İşlər Nazirliyi tərəfindən uşaq və gənclər təşkilatlarında, orta ümumtəhsil məktəblərində müxtəlif səpkidə, o cümlədən "Uşaq hüquqları və cəmiyyət", "Uşaq hüquqlarının müdafiəsində polisin rolu", "Zərərli vərdişlərə yox deyək", "Uşaqlar cəmiyyətin gələcəyidir", "Valideyn və uşaq münasibətlərində qanunvericilik", "Narkomaniya yoxsa həyat", "Erkən nikah", "Tütün məmulatlarının zərərli təsiri" və s. mövzularda çıxış və məruzələr dinlənilmiş, uşaqları maraqlandıran sual-cavab viktorinaları, intellektual oyunlar təşkil olunmuşdur. Eyni zamanda ölkədə Yuvenal Ədliyyə sistemi islahatlarına uyğun olaraq Bakının Sabunçu rayonunda və Gəncə şəhərində fəaliyyət göstərən "Uşaq hüquq klinikası" və "Uşaq və gənclərin sosial reabilitasiyası mərkəzi"ndə ötən dövrdə hüquqpozma törədən və buna məruz qalan 12 yeniyetmə ilə sosial bərpa və reabilitasiya tədbirləri həyata keçirilmiş, onlara zəruri köməkliklər göstərilmişdir.

Baş Prokurorluq tərəfindən əməliyyat işçilərinin iştirakı ilə "Uşaq Hüquqları Konvensiyası və Azərbaycan" mövzusunda seminar keçirilmişdir. Bununla yanaşı, prokurorluq orqanlarına ilk dəfə qulluğa qəbul edilən namizədlərin peşə fəaliyyətinə buraxılması məqsədilə Ədliyyə Akademiyasında təşkil edilmiş icbari təlimlər zamanı uşaq hüquqlarının müdafiəsi sahəsində prokurorluq işçilərinin rolunun artırılmasına, bu sahədə mövcud olan neqativ halları onların diqqətinə çatdırmaqla, yetkinlik yaşına çatmayanlar və ailə münasibətləri əleyhinə olan cinayətlər üzrə istintaq taktikasının müasir metodlarına, eləcə də yetkinlik yaşına çatmayanların inzibati məsuliyyətə cəlb edilməsinin xüsusiyyətlərinə diqqət yetirilmişdir.

Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən Tərbiyə müəssisəsində məhkumlarla informasiya məşğələlərində "Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında" Qanun, "Əfvetmə - məhkum olunmuş şəxsə göstərilən humanizmin təzahürüdür, məhkumların əfv olunmaq üçün müraciət etmək hüququ", "Müasir dövrdə yeniyetmə və gənclərin sosial-psixoloji problemləri, onların aradan qaldırılması istiqamətində psixomaarifləndirmə tədbirlərinin rolu", "Azərbaycan Ədliyyəsinin 100 illiyi (1918-2018)", "Azərbaycan ədliyyəsi müstəqilliyimizlə birgə inkişaf edir", "Nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququndan məhrum etmə növündə cəzanın icrası qaydası" mövzularında maarifləndirici seminarlar, habelə müəssisədə fəaliyyət göstərən 45 saylı tam orta məktəbdə BMT-nin "Uşaq Hüquqları Konvensiyası"nın müddəalarını özündə əks etdirən mövzularda mühazirələr oxunmuşdur.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 1 saylı Sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlar üçün sosial xidmət müəssisəsində futbol festivalı keçirilmişdir. Bundan əlavə Nazirlik yanında Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti tərəfindən Bakının Xətai rayonunda yerləşən 56 nömrəli orta məktəbdə əmək münasibətləri sahəsində uşaq hüquqlarına dair maarifləndirmə tədbiri təşkil olunmuşdur.

Təhsil Nazirliyi tərəfindən Bakıda və regionların çoxsaylı təhsil müəssisələrində keçirilmiş silsilə tədbirlərdə şagirdlərə uşaq hüquqlarının yaranma tarixi, milli və beynəlxalq qanunvericilik, dövlət tərəfindən uşaq hüquqlarının müdafiəsi sahəsində görülən işlər barədə ətraflı məlumat verilmişdir.

Səhiyyə Nazirliyinin İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə "Hemofiliyanın müalicəsində yeni yanaşmalar" mövzusunda elmi-praktik seminar, "Narkomaniya ilə mübarizə", "Ekologiya və sağlamlıq", "Düzgün gigiyenik vərdişlər", "Sağlam qidalanma", "Fiziki aktivlik", "Zərərli vərdişlər və onlardan imtina", "Məişət zorakılığı və kobud davranış" mövzularında maarifləndirici tədbirlər, 12 saylı Uşaq Poliklinikası və bir sıra rayonların mərkəzi xəstəxanaları tərəfindən "Narkotiklər haqqında nə bilirik" mövzusunda seminarlar, uşaq kontingentinə göstərilən tibbi xidmətin müxtəlif sahələri üzrə mütəmadi olaraq "ARB" televiziya şirkətinin "Sağlam həyat" verilişində həkimlərin çıxışları təşkil edilmiş, uşaq hüquqlarının təmininə və təbliğinə xidmət edən dəyirmi masa təşkil olunmuşdur.

Mədəniyyət Nazirliyinin Bakı şəhər Mədəniyyət Baş İdarəsi tərəfindən "Uşaqların yaşamaq və inkişaf etmək hüququ", "Mənim hüquqlarım" adlı dəyirmi masalar təşkil olunmuş, "Uşaq hüquqlarını qoruyaq" adlı slayd nümayiş olunmuş, regional mədəniyyət idarələrinin təşkilatçılığı ilə uşaq hüquqlarını təbliğ edən mövzularda müxtəlif tədbirlər (dəyirmi masa, maarifləndirici söhbətlər, kitab sərgiləri, seminarlar, şeir, rəsm, inşa-yazı müsabiqələri, konsert proqramları və s.) keçirilmişdir.

İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən "Hər bir istehlakçı öz hüquqlarını bilməli və tələb etməlidir" mövzusunda konfranslar, "İstehlakçı-sahibkar münasibətləri: qarşılıqlı hüquq və vəzifələr" mövzusunda dəyirmi masa, "İstehlakçı hüquqlarının müdafiəsi prioritet vəzifəmizdir" mövzusunda seminar keçirilmiş, gündəlik istehlakda geniş istifadə olunan uşaq geyimləri və oyuncaqların istehlak xassələri barədə maarifləndirici məlumatlar müxtəlif kütləvi informasiya vasitələrində yayımlanmışdır.

Fövqəladə Hallar Nazirliyinin müvafiq qurumları tərəfindən aylıq çərçivəsində respublikanın bütün regionlarında müxtəlif təhsil və təlim-tərbiyə müəssisələrində "Fövqəladə hallarla bağlı davranış qaydaları" adlı maarifləndirmə tədbirləri təşkil olunmuşdur.

Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi tərəfindən 23 saylı orta məktəbdə və Bakı Avropa liseyində keçirilmiş tədbirdə internetin yaranması və inkişaf tarixi, müasir dövrdə uşaqların internetdən təhlükəsiz istifadəsi, internetdən istifadə zamanı uşaqların hüquqlarının qorunması, uşaq hüquqlarının qorunması zamanı qanunçuluq prinsipinin rəhbər tutulması ilə bağlı müzakirələr aparılmışdır.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən respublikanın müəssisə və təşkilatlarında, o cümlədən məktəblərdə insanların sağlam ətraf mühitdə yaşama hüququnun təmin edilməsi məqsədi ilə "Ətraf mühiti birgə qoruyaq", "Plastik qabların və polietilen torbaların insan sağlamlığına və ətraf mühitə təsiri", "Məktəblilərin ekoloji təhsili və maarifləndirilməsi", "Ekologiya və mən", "Yaşıllıqların qorunmasında məktəblilərin rolu", "Tullantıların düzgün idarə olunması", "Ekologiya uşaqların gözü ilə", "Ətraf mühitin mühafizəsində uşaqların rolu", "Ətraf mühitin qorunması və sağlam təbiət, sağlam gələcək", "Sağlam mühitdə yaşamaq üçün ictimaiyyətin üzərinə düşən vəzifələr" və s. mövzularda ekoloji maarifləndirici seminar-məşğələlər, dəyirmi masalar, sərgi, görüşlər keçirilmiş, mətbuatda çıxışlar təşkil edilmiş, əhali arasında ekoloji plakatlar, bukletlər və broşurlar paylanılmışdır.

Elmira SÜLEYMANOVA, Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman).

Qaçqın və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən aylıq çərçivəsində ölkəmizin müxtəlif bölgələrində məcburi köçkünlərin məskunlaşması məqsədilə salınmış qəsəbələrdə və digər məskunlaşma obyektlərində tədbirlər keçirilmiş, tədbir iştirakçılarına uşaqların hüquqları, problemləri və bu sahəyə dövlət qayğısı barədə müvafiq məlumatlar verilmişdir.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən "Uşaq hüquqları", "Narkomaniyaya yox deyək", "Erkən nikah", "Uşaq əməyi" adlı maarifləndirici tədbirlər keçirilmişdir.

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən "Uşaqların zərərli vərdişlərdən qorunmasında milli-mənəvi dəyərlərimizin rolu", "Uşaqları dini fanatizm və radikalizm təhlükəsindən qoruyaq!", "Məktəblilərin dini radikalizmin zərərli təsirlərindən mühafizəsi yolları", "Uşaqların təhsil hüququnun pozulması: erkən nikah problemi", "Uşaq zorakılığına qarşı mübarizə" və digər mövzularda tədbirlər keçirilmişdir.

Dövlət Statsitika Komitəsi Aparatının və onun tabeliyində fəaliyyət göstərən Elmi-Tədqiqat və Statistik İnnovasiyalar Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə "Uşaq əməyi", "Uşaqlar və silahlı münaqişə", "Uşaqların sağlamlığı və qayğı" mövzularında maarifləndirici tədbir keçirilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin "Sənədsiz məktəbli qalmasın" aksiyası çərçivəsində Səyyar "ASAN xidmət" vasitəsi ilə sağlamlıq imkanları məhdud olan və uşaq evlərində yaşayan azyaşlı uşaqlar şəxsiyyət vəsiqələri ilə təmin olunmuş, eyni zamanda ASAN Könüllüləri və BMT-nin Uşaq Fondunun Azərbaycan Nümayəndəliyinin birgə əməkdaşlığı ilə "Uşaq hüquqlarının təşviqi" layihəsinin icrasına başlanılmışdır.

Milli Televiziya və Radio Şurası tərəfindən aylıq çərçivəsində teleradio yayımçılarına müvafiq tövsiyələr verilmiş, "ARB Cənub" televiziyasında uşaq hüquqlarını təbliğ edən mövzularda dəyirmi masa keçirilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu tərəfindən gündəlik, günaşırı və həftəlik nəşr olunan qəzetlərdə "Uşaq və gənclərin fiziki-mənəvi inkişafı", "Gənc nəslin milli mənlik şüurunun inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik hisslərinin tərbiyəsi" istiqamətləri üzrə 350 səhifəyədək maarifləndirici yazılar dərc edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının maliyyə dəstəyi ilə həyata keçirilən müvafiq layihələr çərçivəsində QHT-lər tərəfindən "Bizim şəhər", "Vətəni sevmək azdır", "Vətəni qorumaq gərək" devizi altında vətənpərvərlik mahnılarından ibarət xor kollektivlərinin baxış müsabiqəsi, habelə Şəmkir məktəblilərinin iştirakı ilə "Şəhidlərimiz, Qəhrəmanlarımızdır!" adlı intellektual yarışma keçirilmişdir.

Aylıq çərçivəsində şəhər və rayon icra hakimiyyətləri tərəfindən uşaq hüquqlarının müdafiəsi, onlara göstərilən dövlət qayğısı, uşaq əməyinə və erkən nikahlara qarşı mübarizə, uşaqlar arasında zərərli vərdişlərin yayılmasının qarşısının alınması, sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların hüquqlarının təmin edilməsi və cəmiyyətə inteqrasiyası, uşaqların bərabərlik hüquqları və digər mövzularda yüzlərlə dəyirmi masa, seminar, sərgi, müsabiqə və başqa tədbirlər təşkil edilmişdir.

Mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən uşaq hüquqları aylığı çərçivəsində görülmüş işlərin təhlilinin nəticələri göstərir ki, ölkəmizdə uşaqlarla bağlı məsələlər, bu sahədə olan problemlər bir daha araşdırılmış, həlli istiqamətində müvafiq addımlar atılmışdır. Uşaqlarla bağlı və uşaqların iştirakı keçirilən çoxsaylı maarifləndirmə tədbirləri, rəsm və inşa müsabiqələri, idman yarışları uşaqların hüquqi biliklərinin artırılmasına və vəzifə borclarının aşılanmasına, eyni zamanda gələcəyimiz üçün vətənpərvər liderlər kimi yetişmələrinə stimul olmuşdur.

Uşaq Hüquqları Aylığının keçirilməsi onu göstərir ki, Müvəkkilin təşəbbüsü ilə ölkəmizdə kütləvilik və ictimai iştirakçılıq təmin edilməklə davamlı olaraq həyata keçirilən bütün tədbirlər əhalinin uşaq hüquqları sahəsində maarifləndirilməsinə, uşaq hüquqlarının bərpası və pozulmasının qarşısının alınmasına xidmət edir. ■